GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţi.

ANUNCIURILE:
O seria garmond 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 246 — *Duminecă, 8 (10) Noemvre.* — 1887.

Braşovŭ, 7 Noemvre 1887.

Telegrama ce amŭ primit'o erĭ din Parisŭ ne-a comunicatŭ scirea, că camera francesă a votatŭ, numai fără trei voturĭ, estradarea deputatului Wilson pe mâna tribunalului.

Votulŭ aprópe unanimŭ alŭ camerei este cea mai puternică dovadă despre culpabilitatea ginerelui preşedintelui republicei.

In urma anchetei parlamentare şi a tribunalului, s'a constatatŭ că Wilson a traficatŭ cu decoraţiunĭ şi cu furnisărĭ pentru armată.

Décă lucrurile s'arŭ mărgini numai la aceste afacerĭ scandalóse, la constatarea şi la înfierarea lorŭ, şi póte că şi la condamnarea lui Wilson, întréga cestiune n'ar merita atâta vorbă.

Contrarii republicei însĕ, carĭ, în urma destinărilorŭ ce esistă între partidele republicane, se simtŭ destulŭ de puternicĭ, folosescŭ acéstă cestiune ca armă în contra republicei, spre a sdruncina orĭ ce încredere a poporului în ea, înfăţişându-o ca unŭ isvorŭ alŭ tuturorŭ relelorŭ ce au cădutŭ pe capulŭ Franciei.

Décă afacerea a luatŭ proporţiunĭ aşa de periculóse pentru republica francesă, acésta are a se mulţămi unui monarchistŭ, care a putută face sĕ se priméscă de cameră propunerea sa, de a se porni o anchetă parlamentară în contra lui Wilson, precum şi unei părţĭ dintre republicanĭ, carĭ în zelulŭ lorŭ d'a vedé pedepsindu-se abusurile, nu vĕdŭ că mână apă pe móra monarchiştilorŭ.

Inimicii republicei nu cruţă nicĭ chiar pe preşedintele ei Grévy, deşi din împrejurarea că e socrulŭ lui Wilson nu se póte arunca asupra-i nicĭ o parte din vina ce o pórtă acesta pentru faptele sale.

Arŭ voi monarchiştii sĕ vadă pe Grèvy demisionândŭ din preşidenţiă, pentru ca apoi sĕ-şi încerce noroculŭ profitândŭ de încurcătura în care ar fi adusă în acestŭ casŭ republica. Şi considerândŭ că suntŭ o mulţime de candidaţĭ la preşidenţia republicei şi că partidele republicane în privinţa acésta cu greu arŭ putea ajunge la o înţelegere, suntŭ fórte justificate îngrijirile şi temerile ce se nutrescŭ despre o eventuală lovitură de statŭ în Francia, care ar fi împreunată cu cele mai cumplite grozăvii.

Deja două fracţiunĭ republicane, intransigenţii, ameninţă cu revoltă, décă demisionândŭ Grévy, s'ar alege în locu-i Jules Ferry, şi deja au şi alesŭ unŭ comitetŭ ca sĕ organiseze revoluţiunea pentru acestŭ casŭ.

De altă parte anarchiştii stau gata la pândă, ca sĕ între în acţiune îndată ce s'ar da semnalulŭ revoluţiunei

Nu puţinŭ periculŭ constitue pentru esistenţa republicei, împreună cu monarchiştii, şi generalulŭ Boulanger, care deja e luatŭ în perspectivă ca candidatŭ la preşidenţia republicei. Cu popularitatea de care se bucură acestŭ generalŭ în întréga Franciă, popularitate, care mai că s'a prefăcutŭ în fanatismŭ, nimicŭ mai uşorŭ, decâtŭ ca elŭ într'unŭ momentŭ datŭ sĕ se facă stăpânŭ peste situaţiune, fiă pentru sine însuşĭ, fiă pentru vre-unulŭ dintre pretendenţii la tronulŭ Franciei.

Nu e mirare deci, décă tótă lumea urmăresce cu o încordată atenţiune cele ce se petrecŭ adi în Francia, căcĭ Republica francesă trece prin grele dile.

Călĕtoria Ţarului la Berlinŭ.

Diarului oficiosŭ din Viena „Fremdenblatt“ îi se comunică în acéstă privinţă din Berlinŭ următórele:

Cu tóte că este mai pe susŭ de orĭce îndoială că oprirea ţarului la Berlinŭ este o urmare inevitabilă a unorŭ cause nepolitice, şi cu tóte că esistă din ambele părţĭ declaraţiunĭ, care asigură că nu trebue sĕ se înşele nimenea în privinţa motivelorŭ călĕtoriei, totuşĭ aicĭ se crede că din contactulŭ personalŭ alŭ ambilorŭ monarchĭ şi din întêlnirea principelui Bismarck cu Giers va resulta o schimbare în starea lucrurilorŭ.

In sferele politice se admite că întêlnirea ambilorŭ împĕraţĭ ar puté da nascere la o întorsătură hotărîtóre cu relaţiunile ambelorŭ imperii vecine. Se crede că nu trebue sĕ se renunţe la speranţa d'a vedea pe Rusia apropiindu-se de tendinţele alianţei puterilorŭ centrale şi se speră că presenţa ţarului la Berlinŭ va avea înţelesulŭ unui începutŭ la schimbare în politica Rusiei. D'altă parte însĕ toţĭ recunoscŭ că contractele care esistă actualmente se vorŭ înăspri, decă pressa oficiósă rusésca cu tótă ducerea Ţarului la Berlinŭ, după reîntórcere va continua a scrie articole provocatóre şi pline de ură la adressa Germaniei.

Prin urmare, cu tóte că întrevederea celorŭ doi împĕraţĭ n'a pornitŭ numai din intenţiunea bărbaţilorŭ de statŭ, carĭ conducŭ afacerile, totuşĭ se póte spera ca ea sĕ aibă însemnate consecinţe politice.

Slovenii austriacĭ.

Slavii din Austria nu suntŭ de locŭ mulţumiţĭ cu tendinţele politice ale sferelorŭ conducĕtóre din monarchia austro-ungară. „Slovenski Narod“ din Laibach scrie între altele următórele:

Decă astădĭ ar cade Rusia, atuncĭ mâne nu mai esistă nicĭ Slovenĭ, nicĭ Croaţĭ, nicĭ Cehĭ. Singurulŭ scopŭ alŭ tuturorŭ Slavilorŭ trebuie sĕ fiă unirea culturală pe basa limbei şi bisericei rusescĭ. Slavii suntŭ o singură naţiune, naţiunea viitorului, care va fi şi trebuie se fiă alŭ lorŭ.

Când va veni vremea, vomŭ încheia socotelile cu toţii, aceste socotelĭ nu vorŭ fi făcute între două séu trei imperii, ci vorŭ fi făcute prin luptă de mórte între slavismŭ şi teutonismŭ. Suntemŭ sătui de robia dela Berlinŭ şi Roma, suntemŭ sătui de cuvinte dulcĭ, de mângâerĭ şi promisiunĭ făţarnice; voimŭ fapte, voimŭ tóte drepturile nóstre, noi, carĭ suntemŭ fii mamei Slavia.

Polonii din Germania.

Se scie că guvernulŭ germanŭ a luatŭ cele mai despotice mĕsurĭ contra Polonilorŭ şi naţionalităţii lorŭ: deoparte mĕsurĭ de espropiare a Polonilorŭ şi colonisarea locurilorŭ espropiate cu Germanĭ, de altă parte desfiinţarea învĕţământului în limba polonă. Polonii însĕ au luatŭ mĕsurĭ contra espropiărilorŭ rescumpĕrândŭ moşiile ce au sĕ fiă espropiate pentru datorii orĭ alte încurcăturĭ, ér în privinţa desfiinţării învĕţământului limbei polone etă ce ne spune o telegramă din Posen, dela 15 Noemvre:

Intrunirea visitată astădĭ de 3000 Polonĭ a protestatŭ contra dispoziţiunii guvernului prusianŭ, prin care se desfiinţéză învĕţămêntulŭ limbei polone. Oratorii principalĭ au fostŭ comitele Zoltowski, ginerele prinţului Adam Sapieta, şi canonicu'ŭ Kantecki. Au vorbitŭ asemenea ţĕranii şi cetăţenii. Oratorii au invocatŭ tractatulŭ din Viena. 300 000 copii suntŭ esclusĭ dela învĕţămêntulŭ în limba lorŭ maternă. Toţĭ oratorii au declaratŭ că ţinŭ morţişŭ la naţionalitatea lorŭ.

Orĭce mĕsurĭ s'arŭ lua contra Polonilorŭ, fiă orĭ câtŭ de drastice, nu vorŭ folosi nimicŭ.

Pressa rusă şi declarările lui Kalnoky şi Salisbury.

„Le Nord“, diarŭ oficiosŭ rusescŭ, ocupându-se cu declaraţiunile comitelui Kalnoky şi ale lordului Salisbury dela Guildhalle, scrie între altele următórele:

Acéstă purtare nu se potrivesce nicĭ cu realitatea politică nicĭ cu respectulŭ ce 'şĭ datorescŭ statele, care voescŭ sĕ trăiască între ele în bună înţelegere. Decă guvernulŭ rusescŭ ar voi sĕ imiteze acestŭ esemplu şi ar porni poporulŭ şi pressa rusescă în acéstă direcţiune, ar putea fórte uşorŭ sĕ rĕstórne afirmaţiunile comitelui Kalnoky şi sĕ dovedéscă că alegerea principelui de Coburg n'a fostŭ opera poporului bulgarŭ, ci opera unei intrigĭ mişelescĭ; că nu Austria, ci Rusia a luptatŭ de unŭ seculŭ pentru libertatea şi bunăstarea popórelorŭ balcanice, gândindu-se şi astădĭ cum sĕ le ferescă de anarchia din lăuntru şi de esploatarea din afară; că în fine nu Austria cu alianţa centrală, care desbină Europa în două tabere, ci Rusia este adevĕratulŭ chizaşŭ alŭ păcei. Din norocire guvernulŭ rusescŭ n'are nevoe sĕ urce tribuna parlamentară, pentru ca sĕ facă paradă înaintea Rusiei şi a Europei. Probabilŭ că la acestŭ limbagiu necuviinciosŭ Rusia va rĕspunde cu tăcerea dispreţului. Der opiniunea publică şi adevĕrulŭ vorŭ face usŭ de dreptulŭ lorŭ.

Din delegaţiunĭ.

In şedinţa plenară dela 14 Noemvre n. a delegaţiunei ungare, între alţii vorbì delegatulŭ Kornel *Abranyi* despre politica din afară. Aminti lozinca Ruşilorŭ, că drumulŭ la Constantinopolŭ duce prin Viena, der dise că acestŭ periculŭ ce ameninţă din Nordŭ, din partea Rusiei, numai în sudŭ póte strica monarchiei. E de lipsă ca monarchia sĕ ia o posiţiune tare, pentru ca eventuale surprinderĭ sĕ nu o pótă constrînge a se retrage. Bulgaria, dice elŭ, luptândŭ pentru interesele şi independenţa ei, luptă şi pentru interesele nóstre. Continuă apoi astfelŭ:

»Nu vremŭ rĕsboiu cu Rusia şi amŭ puté trăi cu Rusia în raportŭ amicalŭ, décă ea ar abdice dela planurile sale, cu care vrea sĕ ne pregătéscă peninsula balcanică pentru unŭ teatru de rĕsboiu contra nóstră. Câştigândŭ preponderanţă Rusia în peninsula balcanică, atuncĭ în casulŭ unui rĕsboiu, în locŭ d'a ne puté concentra tótă puterea nóstră armată într'unŭ punctŭ, din contră amŭ fi nevoiţĭ sĕ o divisămŭ.“

»Căcĭ în casulŭ unui rĕsboiu va atârna de relaţiile în carĭ se va găsi Bulgaria faţă de noi şi de Rusia, *ce atitudine va lua România faţă cu monarchia nóstră.* In adevĕrŭ, nicĭ o ilusiă sĕ nu ne facemă în acesta privire. E tristŭ der aşa este. Dintre vecinii noştri rĕsărîtenĭ celŭ mai apropiatŭ geograficesce este România, der în privinţa contactului, a relaţiunilorŭ, a intereselorŭ este cea mai depărtată. Şi cu tóte acestea, nu numai în teorie der şi în practică este pe deplinŭ justificată idea că România nu este la nicĭ o altă mare putere atâtŭ de multŭ avisată în desvoltarea sa politică şi la împlinirea misiunei sale culturale de câtŭ la noi, de óre-ce comunitatea de interese între ambele state e cea mai mare. Cu tóte că pressa, opinia publică, parlamentulŭ demonstréză acesta fără întrerupere, România tace ca mormĕntulŭ şi nu respunde nimicŭ acestei argumentaţii. Nu cercetezŭ intenţiile, când facŭ însĕ acéstă experienţă nu potŭ ajunge la altă conclusiă de câtŭ că dela programa pe care ne-au împins'o împrejurările, nu trebuie sĕ ne depărtămŭ câtŭ e negru sub unghie cu nicĭ o condiţiune, chiar cu preţulŭ de a provoca unŭ rĕsboiu. Sciu unde ne duce pe noi acestŭ principiu, acolo ca într'o bună dimineţă sĕ ne vedemŭ nevoiţĭ a compta singurĭ cu consecuenţele lui. Căcĭ trebue sĕ ne întrebămŭ odată: Suntemŭ óre mare putere de faptŭ, orĭ numai de onore? Ce e dreptŭ, suntŭ încredinţatŭ că numai o politică ofensivă şi de cucerire póte sgudui posiţia de mare putere acestei monarchii. In acelaşĭ timpŭ însĕ sunt asemenea convinsŭ că mai bine ne vomŭ afirma ca mare putere într'unŭ eventualŭ rĕsboiu, décă nu vomŭ primi bătăliile când şi unde ni le va da inimiculŭ, *ci le vomŭ strămuta noi acolo unde ne va plăcea.*

»... Puterea monarchiei zace, după părerea mea, în aceea, că ea nu se mai póte face fericită contra voinței popórelorŭ, că pentru durată nu se mai póte face politică esterióră contrară voinței și simțămintelorŭ factorilorŭ constituționalĭ. Astădĭ politica esternă nu se mai sprijinesce numai pe baionete. *Orĭ-ce statŭ câștigă putere în mĕsura, în care póte face sĕ fiă în realitate dreptate și libertate între cetățenii sĕi.*,. Adĭ e multŭ mai tare disciplina in armată, fiindŭ că o nutrescŭ motivele naționale și etice, er nu spiritulŭ de casarmă...“

Deși delegatulŭ Abranyi, când a vorbitŭ acestea s'a gânditŭ numai la Ungurii lui, e bine ca Ungurii dela putere cĕ și le intipărescă bine in minte!

A mai vorbitŭ in acea ședință și contele *Apponyi* dicêndŭ între altele:

„Misiunea istorică a națiunei ungurescĭ a fostŭ totdeuna a apĕra civilisațiunea creștină a Occidentului de orĭ-ce periculŭ ce vine din Orientŭ. Acesta șĭ-a îndeplinit'o națiunea de vecurĭ. Ea a suferitŭ, a luptatŭ, a fostŭ îngenunchiată și in sfêrșitŭ a triumfatŭ. Firulŭ acestei probleme 'nalte sĕ nu-lŭ lăsămŭ sĕ cadă..«

In adevĕrŭ, așa e: dovadă sclávia popórelorŭ nemaghiare, maghiarisarea și răpirea copiilorŭ slovacĭ spre a fi maghiarisați!

SCIRILE DILEI.

In numĕrulŭ 171 alŭ fóiei nóstre publicarămŭ o corespondență de pe Valea-Bùii, in care vorbindu-se despre decurgerea alegerei de deputatŭ din cerculŭ electoralŭ alŭ Agnitei, d-lŭ corespondentŭ anonimŭ »Minor« invinovățì pe d-lŭ proprietarŭ românŭ *Ioanŭ Jurca* din Răvĕșelŭ, pentru că acesta ospĕta in casa sa pe „oile călbejite“ ce mergeau la alegere. In privința acésta primimŭ cu data 13 Noemvre o rectificare dela respectivulŭ d-nŭ proprietarŭ, prin care acesta recunósce, ce i dreptŭ, că a ospĕtatŭ in casa sa pe o parte din alegĕtorii ce atuncĭ mergeau spre Agnita, dér ne asigură, că prin acésta n'a avutŭ nicĭ o intențiune politică, ci a făcut'o numai din obicĭnuita sa ospitalitate, pe care a eredit'o încă dela moșii și strămoșii sĕi, și de care ospitalitate a sa se bucură orĭ ce călĕtorŭ, fără deosebire de naționalitate. Este lăudabilă în adevĕrŭ ospitalitatea înăscută a d-lui proprietarŭ Jurca, dér nu trebue sĕ se uite, că și ospitalitatea trebue sĕ șĭ aibă timpulŭ și loculŭ sĕu, căcĭ a fi ospitalŭ cu nisce individĭ, carĭ tocmai atuncĭ comitŭ celŭ mai criminalŭ atentatŭ politicŭ contra solidarității națiunei lorŭ, acesta nu mai însemnă a face unŭ faptŭ creștinescŭ ci chiar din contră, însemnă a te face complice la asemenea atentatŭ. D-lŭ Jurca ocupă loculŭ alŭ 28 lea între 138 de virilișțĭ ai comitatului Ternavei marĭ; este mare proprietarŭ, plătesce 446 fl. 51 cr. dare, dér, ceea ce este mai frumosŭ: proprietatea șĭ a câștigat'o prin propria sa sudóre, ca opincarŭ românŭ. Impregiurarea acesta ne face sĕ ne bucurămŭ cu atâtŭ mai multŭ, cu câtŭ d-lŭ Jurca ne asigură, că are unŭ constantŭ și firmŭ caracterŭ românescŭ. Nu se va supĕra însĕ d-lŭ Jurca, decă îi vomŭ spune, că tocmai cu câtŭ e mai mare proprietarŭ, cu atâta poftimŭ mai multŭ dela d-lui, fiindŭ că cu atâta e mai independentŭ. Nu ajunge, decă d-sa ține la solidaritatea românéscă, ci se poftesce ca chiar și dênsulŭ sĕ contribue la respectarea acestei solidarităț̆ĭ din partea altora. Nu ne indoimŭ, că decă d-lŭ Jurca are in adevĕrŭ unŭ caracterŭ firmŭ românescŭ, vomŭ ave ocasiă ca sĕ inregistrămŭ frumóse fapte românescĭ sĕvêrșite de d-sa și va apreția, că cine merită și cine nu merită ospitalitatea d-sale. Luămŭ de altmintrelea cu bucuriă actŭ de declarațiunea sa, »că nicĭ odată nu va fi de cumpĕratŭ.«

—x—

Din *Dobriținŭ* se scrie cătră „Budp. Hirlap“, că fumătorii de tutunŭ din Hajdu-Nanas suntŭ așa de consternați din causa proiectului de sporire a dării pe tutunŭ, încâtŭ în durerea lorŭ au espedatŭ ministrului de finanțe Tisza într'unŭ pachetŭ tóte pipele din orașŭ, în numĕrŭ de 5000. Aceste pipe sĕ 'i amintéscă ministrului Tisza, de câte ori le va vede, crima sa ce nu o póte espia.

—x—

»Ellenzek“ a datŭ încă de unŭ *„Mecenate“ alŭ maghiarisărei,* despre care i se spune că implinesce o missiă „patriotică“ și că pentru meritele lui câștigate pe terenulŭ instrucțiunei i s'a esprimatŭ „recunoscință« chiar și din partea Corónei. Acestŭ »Mecenate“ este șefulŭ de gară și președintele senatului scolasticŭ Daruvari Paule Ivanŭ din Simeria. Meritulŭ lui constă mai vêrtosŭ în aceea, că a mijlocitŭ ca *numeroși copii valahĭ* din satele vecine sĕ âmble *la scóla de statŭ din Simeria,* care deasemenea este populată de copii valahĭ din comună. Școla acesta se dice că așa este de meritată pentru maghiarisare, incâtŭ orĭ ce copilŭ eșitŭ din acéstă scólă, care altmintrea are 6 invĕțătorĭ, scie vorbi unguresce atâtŭ de bine, încâtŭ omulŭ nu-lŭ mai póte cunósce, că nu e de nascere maghiarŭ. — Cum că acésta'i numai o dorintă piă a fóiei kussuthiste, nicĭ vorbă nu e; unŭ lucru numai amŭ vre sĕ scimŭ: nu suntŭ scóle românescĭ in acele părțĭ? și ce mĕsurĭ s'au luatŭ contra uneltirilorŭ de maghiarisare?

—x—

D-lŭ *Ionŭ I. Burduloiu,* comerciantŭ in Brașovŭ, și d-șóra *Maria Voicu Moțoe* îșĭ serbéză cununia mâne in biserica din Cernatulŭ Săcelelorŭ. — Adresămŭ tinerei pĕrechĭ felicitărĭ căldurose.

—x—

Citimŭ în „Figaro« următórele rêndurĭ ce i-au fostŭ telegrafiate din Lisabona cu privire la artista Teodorini: „Reîntrarea *d-rei Teodorini* la teatrulŭ San Carlos, in Huguenoțĭ, a fostŭ unŭ adevĕratŭ evenimentŭ artisticŭ. Marea cantatrice, care interpreta rolulŭ Valentinei, a fostŭ primită, dela aparițiunea sa pe scenă, printr'o întreită salvă de aplause. In duetulŭ cu Marcel, precum și in celŭ din actulŭ IV pe care a trebuitŭ sĕ le biseze, a obținutŭ unŭ succesŭ imensŭ. Publiculŭ alesŭ care asistă la representațiune a rĕmasŭ entusiasmatŭ. La finele representațiunii d-ra Teodorini a fostŭ rechemată de mai multe orĭ și literalmente acoperită de florĭ“.

—x—

Din *Clușiu* se scrie cătră „Ung. Post“: Capitanulŭ de honvedĭ Iosefŭ Mucsy a fostŭ găsitŭ mortŭ pe proprietatea sa de lângă orașŭ; îșĭ trăsese unŭ glonțŭ in capŭ. Raporturĭ familiare nenorocite l'au făcutŭ sĕ se omóre. Cu ceva înainte de mórtea sa a pusŭ de s'a scrisŭ proprietatea sa de 10 000 fl., ce o primise dela bogata sa soțiă de care s'a divorțatŭ, pe numele »Kulturegyletului ardeleanŭ“ și invitase pe secretarulŭ și advocatulŭ reuniunei a primi necondiționatŭ acestŭ darŭ, deórece — cum dicea — se pregătesce pentru o lungă călĕtoriă. — Fatală reuniune!

—x—

Cu ocasiunea lucrărilorŭ de regulare a *Crișului* lângă Gyoma s'au găsitŭ in timpulŭ săpăturilorŭ mai multe óse de animale diluviale, precum și unelte antice de bucătăriă și pescăritŭ. Se speră că se vorŭ găsi și alte obiecte preistorice. Obiectele se adună, ca sĕ se triméta institutelorŭ scientifice din Pesta.

—x—

Astădĭ s'au vêndutŭ in Mercurea *59 de porcĭ confiscațĭ* ca fiindŭ adușĭ ca contrabandă din România.

—x—

Academia română a ținutŭ ședința publică, erĭ Vinerĭ. D. Dr. Felix a cititŭ o dare de sémă despre congresulŭ internaționalŭ de igienă ținutŭ la Viena și d. Gr. Tocilescu a făcutŭ o relație despre antichitățile romane descoperite in susŭ de mânăstirea Cozia.

—x—

Delegații românĭ, d-nii Vițu și Cornea, carĭ au luatŭ parte la *congresulŭ filoxericŭ din Odesa,* s'au reintorsŭ in Bucurescĭ și vorŭ presenta ministrului domenielorŭ raportulŭ lorŭ.

—x—

Atașatulŭ militarŭ rusŭ pe lângă legațiunea rusă din Bucurescĭ, colonelŭ *Suboticĭ,* s'a dusŭ în concediu in Rusia, după ce a visitatŭ încă odatŭ tóte institutele militare române din capitală.

„Nouă ianicerime“

Sub acestŭ titlu scrie corespondentulŭ din Viena alŭ diarului rusescŭ „Novoje Vremja“ unŭ interesantŭ articulŭ contra uneltirilorŭ de maghiarisare ce se sĕvêrșescŭ contra popórelorŭ nemaghiare din Ungaria, și mai vêrtosŭ contra Slovacilorŭ. Despre reuniunile de maghiarisare etă cum se esprimă între altele numitulŭ articulŭ:

»Aceste reuniunĭ, seu societățĭ, constândŭ din ultra-maghiarĭ fanaticĭ, din mulțĭ renegați slavĭ și germanĭ, precum și din unŭ mare procentŭ de Evrei, suntŭ de natură atâtŭ de revoluționare, încâtŭ celŭ mai de frunte representantŭ alŭ puterei de statŭ din Ungaria a aflatŭ de lipsă sĕ șĭ esprime publice și pe față desaprobarea sa față cu aceste reuniunĭ.

Este adevĕratŭ, că fariseismulŭ caracteristicŭ alŭ lui Tisza și aicĭ șĭ-a adusŭ fructele sale, deórece în o declarațiune a sa făcută în parlamentŭ a spusŭ că nu primesce nicĭ o responsabilitate pentru aceste reuniunĭ, dér în contra scopului la care tindŭ ele n'a făcutŭ nimicŭ.

„Kulturegylet“-urile, nefiindŭ ținute în frêu de puterea statului, au ocupatŭ adunările comitatelorŭ și au recursŭ la intimidărĭ contra acelora, carĭ au credutŭ de prea forțătóre mijlócele aplicate de respectivele reuniunĭ. De presinte așa dicêndŭ tóte comitatele nemaghiare suntŭ in mânile speculanțilorŭ și fanaticilorŭ maghiarisărei.

»Nemaghiarii plătescŭ dare separată, pe care Tisza o numesce, ce-i dreptŭ, ilegalitate, dér întru nimicŭ nu impedecă scóterea ei cu forța dela contribuabilĭ. Din darea acésta edifică școlele ungurescĭ, in carĭ părinții suntŭ datorĭ a șĭ trimite pe fii lorŭ. Fiind-că aceste școlĭ nu suntŭ școlĭ de statŭ, ci suntŭ proprietatea reuniunilorŭ, pe invĕțătorĭ nu-i impedecă nimicŭ întru virirea fanatismului maghiarŭ in copii, etc.

Din tóte acestea — dice »Ellenzek“ — Maghiarii potŭ sĕ vadă, câtŭ bine face publiculŭ ungurescŭ, decă cultivă cu tóte mijlócele posibile »mișcarea kulturală“.

Așa e, multŭ bine face: a reinviatŭ ienicerimea, care la Turcĭ o formau copii creștinilorŭ răpițĭ de Turcĭ și turcițĭ!

Frumósă misiune culturală!

(12.) FOILETONU.

LOGOFĔTULŬ MATEIŬ

NOVELĂ

— Unde l'ai vĕdutŭ, leliță Rado? — întrebà Maruța nerăbdătóre.

— A trecutŭ călare, — rĕspunse după câte-va clipe, îșĭ potolì plânsulŭ și'șĭ șterse lacrĕmile, ce-i curgeau pe obrazŭ.

— De ce plângĭ, leliță Rado? — întrebà érășĭ Maruța și în inima ei avea o presimțire, că trebue că ceva rĕu s'a întêmplatŭ cu Mateiŭ.

— Iată plângŭ și eu așa, că mĭ-a venitŭ sĕ plângŭ, căcĭ de câteorĭ te vĕdŭ pe tine, mĭ-aducŭ aminte de fiă-mea.

— Ai vorbitŭ cu elŭ? — întrerupse Maruța. — Ce a disŭ? — Astfelŭ întreba ea nerăbdătóre, ér Rada, biata Rada, nu scia ce sĕ rĕspundă, și cu câtŭ era mai încurcată la vorbă, cu atâtŭ Maruța bănuia mai multŭ, că s'a întêmplatŭ ceva, ce are s'o înspăimênte.

— D-ta nu vreĭ sĕ'mĭ spui ce a pățitŭ Mateiŭ! — începù Maruța și în gândulŭ ei se frămênta în totŭ felulŭ. Ilŭ va fi trântitŭ calulŭ, va fi bolnavŭ, cine scie ce se va fi întêmplatŭ cu elŭ. Aflu eu dela nenea Dumitru, dela scutarulŭ, — dise ea în cele din urmă, și dicêndŭ acestea par'că mai prinse puțină inimă.

Rada se turburà și mai tare cândŭ audì de scutarulŭ Dumitru.

— Maruțo, dicĭ că mergĭ la nenea Dumitru sĕ întrebĭ despre Mateiŭ? Asta n'ar fi de locŭ cu cale.

— De ce leliță Rado? Mateiŭ este dintr'unŭ satŭ cu mine, și nenea Dumitru de asemenea. De ce sĕ nu'lŭ întrebŭ? Eu mĕ cunoscŭ bine cu Mateiŭ, l'am pomenitŭ pe când era la școlă; elŭ încă mĕ cunósce; cunósce și pe părințiĭ mei. Asta'i pricina că te-am întrebatŭ despre Mateiŭ.

— Sĕ nu te ducĭ la scutarulŭ Dumitru! Nu se potrivesce. Elŭ este dintr'unŭ satŭ cu tine.... póte.... dér uite că elŭ are fată de măritatŭ și nu'i mirare decă te va batjocuri. Am auditŭ că Mateiŭ merge pe la scutarulŭ, dér eu nu credŭ, nu, Dómne feresce, căcĭ Mateiŭ este unŭ băiatŭ multŭ mai cu minte.

Maruța se pusese pe marginea rĕsboiului și sta acolo atâtŭ de fără voiă și fără inimă, încâtŭ orĭ și cine putea sĕ pricépă că este de totŭ mâhnită. Cum sta ea astfelŭ și'șĭ primbla mâna pe la peptŭ, dĕdù peste o flóre, ce o avea acolo, se uità la ea, o luà în mână, o sucì de vre-o câte-va orĭ și apoi o aruncà.

După o tăcere de câteva clipe Maruța se reculese pe jumătate.

Ii părea rĕu că a vorbitŭ cu Rada, căcĭ ea nu'șĭ mai aducea bine aminte de tóte câte le-a vorbitŭ. Credea că a disŭ mai multŭ decâtŭ într'adevĕrŭ disese.

Felŭ de felŭ de idei treceau prin mintea ei, ca omului, care este isbitŭ de o veste neașteptată.

Rada mâhnită, cum era, a plecatŭ și a lăsat'o pe Maruța singură.

Maruța rĕmase pe gândurĭ. Ea nu credea că Mateiŭ e supĕratŭ pe ea și nicĭ aceea că Mateiŭ nu va mai veni pe la curte. Îșĭ închipuia că alta trebue sĕ fiă pricina și când se gândea astfelŭ, se cugeta la cocóna Eleftera, la isterica nevastă a boerului.

XI.

— Și așa logofete, d-ta credĭ că eu glumescŭ! — Nicĭ decum, îțĭ spunŭ ca unui pretinŭ, și asta o sciu fórte mulțĭ, dér nimenea nu vré séu n'are curajŭ sĕ'țĭ bage ceva în urechĭ. — Maruța nu-i fată cum se cade șĭ-apoi în cele din urmă nicĭ n'are cum fi altfelŭ. — Ei logofete, logofete — continuà ea dândŭ din capŭ, — câte mai sciu fetele, cum se sciu ele ascunde, de nicĭ prin minte nu'țĭ trece! Cătră fiăcare se arată pretinóse, și tocmai cum oftéză, când te afli d-ta lângă una, tocmai așa oftéză ca și când se află altulŭ. — Așa'sŭ fetele!

Logofĕtulŭ Mateiŭ a fostŭ lovitŭ de spusele Răditei, 'i-au cădutŭ greu, dér mai pe urmă au începutŭ a'i băga neliniște în óse. „Or fi vorbe“, îșĭ gândia Mateiŭ pentru momentŭ și veselia îi venia érășĭ, dér nu o veselie ca până acum, ci o veselie împreunată cu unŭ tremurŭ, ceea ce arăta că elŭ este fórte neliniștitŭ; mai târdiu însĕ, când se gândia că póte totŭ sĕ fiă

Dela isvorele Someșului mare. Octomvre 1887.

(Fine.)

Vorbindŭ despre necazurile și suferințele nóstre, era se uitŭ despre tema propusă, adecă m'am depărtatŭ de „pivnițele săsescĭ« din Rocna. Fie-mĭ permisŭ a vorbi puținŭ și despre acelea.

Așaderă, precum am amintitŭ mai susŭ, așa numitele „pivnițe săsescĭ" nu s'au descoperitŭ decâtŭ numai nisce năsipŭ bunŭ de cimentatŭ păreți, cu tóte că in Rocna suntŭ o mulțime de atarĭ pivnițe ce se potŭ numi cu dreptŭ cuvêntŭ *»catacombe«*, carĭ fugŭ crucișŭ și curmedișŭ pe sub pămêntŭ, dintre care unele suntŭ mai largĭ, altele mai strâmte și carĭ după a mea modestă părere, decă ar fi scrutate cu atențiune de unŭ archeologŭ scrupulosŭ, ar arăta că suntŭ *manufactură română*; căcĭ poporulŭ românŭ era acela care se delecta (în timpŭ de lipsă) a umbla prin catacombe, ér nu Sașii.

Altcum acestea suntŭ lucrurĭ archeologice, cine simțesce interesŭ și se crede chematŭ, poftéscă se le vadă și studieze; și atuncĭ va mai pute vedea o mulțime și de alte ruine, carĭ încă nu potŭ se dateze numai din timpulŭ când Rocna a fostŭ orașŭ săsescŭ. Și étă pentru ce nu:

Istoria ne spune că Sașii au venitŭ în Ungaria la a. 1141—1153 d. Chr. ca economĭ, și regele Geza II. i-a aședatŭ parte în Zipsulŭ din nordulŭ Ungariei și parte in Ardealŭ în așa numitulŭ ținutŭ »Fundus regius«. Sașii venițĭ din țările germane și aședațĭ in locurile susŭ numite de sigurŭ că nu au fostŭ așa de numeroșĭ, încâtŭ se se pótă revêrsa preste totŭ Ardealulŭ. Se scie din istoriă și aceea, că unele colonii săsescĭ s'au aședatŭ în Clușiu, Deșiu, Reteagŭ, Rocna, Brașfalĕu etc., déră acele colonii au fostŭ fórte micĭ și neinsemnate, din care causă în decursulŭ timpului s'au răritŭ și împuținatŭ de totŭ, erĭ s'au depărtatŭ și retrasŭ de totŭ de pre acelea locurĭ, aședêndu-se pre la Bistrița-Mediașŭ-Sibiiu etc. Aceeașĭ sorte o avuseră și coloniile săsescĭ aședate în Rocna, pe care ei au fostŭ numit'o și „Roden-tu". Acelea colonii săsescĭ aședate în Rocna nu s'au ocupatŭ cu băitulŭ. Ei s'au fostŭ ocupatŭ mai cu deadinsulŭ ca meseriașĭ, ca cărăușĭ, carĭ importau bucate, sare, ferŭ și oleu pentru băieșĭ, și esportau metalele lucrate; seu ca comercianțĭ pre lângă băieșĭ la minele de aci; der la totŭ casulŭ acea coloniă a fostŭ mică.

O atare coloniă săsescă în Rocna, chiar se presupunemŭ că a fostŭ și mai numerósă, totușĭ i-a fostŭ imposibilŭ și pre puținŭ, pre scurtŭ timpulŭ de 100 anĭ, ca cu puterile ei proprie se rĕdice așa lucrurĭ gigantice. Chiar ḑidurile de lângă biserica românéscă, care de 646 anĭ ḑacŭ espuse ploilorŭ și altorŭ elemente din natură, precum și catacombele de sub pămêntŭ, în lungime de mai multe ḑecĭ de metri, suntŭ martorĭ carĭ dovedescŭ părerea mea, că adecă colonia săséscă din Rocna n'a putută presta așa lucrurĭ grandiose într'unŭ timpŭ așa de scurtŭ de 100 anĭ; căcĭ la unŭ atare lucru s'au pretinsŭ mii de brațe muncitóre, sume enorme de banĭ și unŭ restimpŭ de mai multe sute de anĭ. De altă parte și aceea e adevĕratŭ că Sașilorŭ, ca economĭ bunĭ, in unŭ locŭ așa sterilŭ, frigurosŭ și nefructiferŭ precum e ținutulŭ Rocnei, situatŭ chiar la pólele muntelui Ineu, nu li-a fostŭ priinciósă clima, și astfelŭ au gravitatŭ și s'au retrasŭ la cetatea Bistrița, unde e clima mai blândă și pămêntulŭ cu multŭ mai roditorŭ. Familii vechí săsescĭ nu se află de locŭ în Rocna, decâtŭ vre-o trei, care au venitŭ ca profesioniștĭ numai de vre-o câți-va anĭ aci.

Afară de celea espuse mai susŭ e lucru documentatŭ în istoriă că Rocna în a. 1241/2 d. Chr. a fostŭ totalŭ dĕrimată de Tătarĭ (Mongolĭ) și locuitorii ei parte au fostŭ ucișĭ, parte prinșĭ și dușĭ în robiă, ér cei ce au scăpatŭ cu ḑile au luatŭ lumea în capŭ fără de a se mai reintórce la vetrile lorŭ; astfeliu Rocna după depărtarea Tătarilorŭ a rĕmasŭ deșartă de locuitorĭ, casele s'au ruinatŭ și loculŭ a fostŭ cu 'ncetulŭ acoperită cu pădure și esundatŭ de apa rîului Someșŭ. Mai târḑiu ca prin minune s'a descoperitŭ de nisce păstorĭ de oi din Maramureșŭ, carĭ păscêndu-șĭ caprele prin pădure au aflatŭ ḑidurile dĕrîmate ale bisericei. Martoră e tulpina de frasinŭ, descoperită în tinda bisericei dĕrimate de Tătarĭ, care in a. 1885 mĕsurându-o a avutŭ 16 policarĭ în diametru, cu tóte că era espusă ploilorŭ.

Din tóte acestea resultă că Rocna nu s'a ridicatŭ de Sașĭ ci de coloniile vechilorŭ Romanĭ. Colonia săséscă aședată în Rocna s'a îngrijitŭ mai multŭ pentru de a-șĭ câștiga aicĭ unŭ modŭ de traiu, prin urmare atâtŭ pivnițele (catacombele) cele multe, ramificate pre sub pămêntŭ în tóte părțile, ce probabilŭ că au servitŭ ca unŭ locŭ de scutŭ și apĕrare seu chiar ca locurĭ de retragere in codri, dinaintea puterei dușmane, precumpĕnitóre, căcĭ Rodna fiindŭ situată între munțĭ și dealurĭ marĭ, nu s'a putută înconjura cu ziḑurĭ de apĕrare după sistemulŭ de atuncĭ: asemenea și ziḑurile bisericei dărĕmate de Tătarĭ la 1241/2 d. Chr. arată destulŭ de evidentŭ că acelea s'au lucratŭ de coloniile lui Traianŭ Impĕratulŭ, numindu-se pe atuncĭ „*Ruconium*," astăḑĭ „Rocna veche," ér în limba oficiósă maghiara „O Radna." Ca doveḑi la acestea mai servescŭ și cele patru columne din pietră cioplită carĭ au fostŭ unŭ jertfelnicŭ Romanŭ, și au între ele unŭ spațŭ pătratŭ ca o masă; acolo se sacrificau jertfele idolescĭ după datina și credința Romanilorŭ. Aceste petri se află în păretele de-a-drepta alŭ bisericei românescĭ de astăḑĭ, care este edificată pe ruinele templului dĕrîmatŭ de Tătarĭ la 1241/2 d. Chr. și fiindŭ descoperite în partea de de-a supra se potŭ vedea orĭ și când de cei ce dorescŭ a le cerceta și esamina.

E probabilŭ, că în acele ruine se fi fostŭ și biserica coloniilorŭ săsescĭ așeḑate în Rocna, și étă cum: Se scie din istoria că coloniile romane rĕmase în Dacia au fostŭ adese orĭ espuse persecuțiunilorŭ pentru profesarea religiunei lorŭ strămoșescĭ.

Cu ocasiunea acelorŭ persecuțiunĭ, cine se îndoesce că Românii nu au fostŭ despoiațĭ și de drepturile și privilegiele lorŭ? Răpindu-li-se unŭ dreptŭ seu privilegiu as'ăḑĭ, altulŭ mâne séu poimâne; astfelŭ și biserica din Rocna, pre calea acésta fórte ușorŭ s'a putută smulge și lua din mânile Romanilorŭ, și se se dea noilorŭ coloniștĭ sașĭ, venițĭ din Germania fără ceva averĭ considerabile, ca totŭ călĕtorulŭ ce șĭ caută o patriă nouă. Petrile ce au formatŭ jertfelniculŭ Romanŭ ca prin minune au rĕmasŭ neatinse de atâtea vecurĭ până la a. 1859 d. Chr. când biserica românéscă din Rocna veche s'a mai lungitŭ pe vechile ruine, cu care ocasiune dărîmându-se unŭ părete vechiu s'a descoperitŭ amintitulŭ locŭ de jertfelnicŭ Romanŭ. Decă unu archeologŭ imparțialŭ va scruta cu atențiune în pămêntulŭ de pre lângă ḑidurile bisericei, adecă pre lângă ruinile rĕmase de Tătarĭ, precum și pretinsele pivnițe »săsescĭ«, va face marĭ servițiĭ publicului; căcĭ ar scóte la lumină mulțime de lucrurĭ, carĭ zacŭ ascunse în pămêntulŭ întunecosŭ. De sine se înțelege, că spre acelŭ lucru se recerŭ sume însemnate de banĭ, ér banulŭ e astăḑĭ o marfă scumpă.

Acestea suntŭ modestele mele părerĭ fa'ă cu pretinsele „pivnițe săsescĭ« din Rocna, asupra cărora mi-am ținutŭ de datorință de a face acestea observărĭ modeste spre a chiarifica pre on. publicŭ cetitorŭ alŭ foilorŭ românescĭ.

Someșanulŭ.

Ultime scirĭ.

Belgradŭ, 18 Noemvre. — Un ucazŭ regal pune în pensie pe ex-mitropolitulŭ Mihailu și pe trei arhierei.

Parisŭ, 18 Noemvre — Se telegrafiază din San-Remo că starea principelui moștenitor alŭ Germaniei s'ar fi agravatŭ. Principele ar fi decisŭ acum se abdice în favórea fiului sĕu în casulŭ când împĕratulŭ Wilhelmŭ ar muri.

Roma, 17 Noemvre. — Până la finele lui Noemvre vorŭ fi concentrațĭ la Massauah peste 20,000 ómenĭ, afară de 2000 séu 2500 ómenĭ trupe neregulate. Suntŭ mulțumițĭ și laudă organiaarea corpului de ocupațiune de către ministrulŭ de rĕsboiu Bertole-Viale. Indată ce vorŭ fi sositŭ tóte trupele de expediția, vor fi reocupate imediatŭ posițiunile dela Sahiti și Uah, de unde se va înainta spre Keren și eventualŭ spre Asmara.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BERLINŬ, 19 Noemvre. — Impĕratulŭ rusescŭ a făcutŭ visita împĕratului și prințului Wilhelm în trăsură deschisă. Bismarck s'a la 3½ óre la împĕratulŭ rusescŭ. Tarevna a visitatŭ cu cincĭ copii ai sĕi pe împĕratulŭ. La prânḑulŭ de gală împĕratulŭ germanŭ ridică paharulŭ bêndŭ cu câteva cuvinte pentru împĕratulŭ rusescŭ. Bismarck luase locŭ nemijlocitŭ lângă preînalții óspeți. După masă se despărțì părechea imperială rusă, și la 9'35 óre plecà însoțită fiindŭ de prințulŭ Vilhelm până la gară.

Scirĭ polițienescĭ. Joi i s'a furatŭ vĕdurei Marina Neacșu de către vagabundulŭ din Papoițŭ, Kelemen Iosef, fostŭ calfă de olarŭ în Brașovŭ, o pătură de érnă în prețŭ de 5 fl. Făptuitorulŭ fù predatŭ judecătoriei penale.

Cu ocasiunea têrgului de erĭ, Maria Andreiu Mirețŭ din Bodŭ a încercatŭ se fure unŭ șalŭ de gâtŭ, dér fù surprinsă tocmai comițêndŭ fapta.

DIVERSE.

O nouă întrebuințare a unturei de pește — Décă untura de pește liniștește tusea, póte asemenea se liniștéscă și furia valurilorŭ, nu dau ca probă decâtŭ incidentulŭ ce nareză prin raportulŭ sĕu căpitanulŭ Gigot, comandantulŭ brikului „Mercur", care a sositŭ la Bordeaux, venindŭ dela Saint Martin de Ré și alŭ cărui drumŭ a fostŭ fórte greu. „Mercur", se întorcea dela pescuitulŭ Morunului din Terre-Neuve. La 13 Augustŭ, fiindŭ la pescuitŭ, fù luatŭ cu asaltŭ d'o tempestă grózniсă care-i rupse pânzele, catargele și-i făcu o mulțime de stricăciunĭ. Cu tóte acestea isbuti ca se-lŭ ducă până la Saint-Jean de Terre-Neuve, de unde porni érăși la 25 Augustŭ după ce i se făcu reparațiunile trebuinciose. D'abia eșise la larg și o nouĕ tempestă se năpusti asupră-i, multŭ mai violentă decâtŭ cea dintéiŭ. Acésta se întêmplă in nóptea de 26 Augustŭ, la 9 mile departe de Feuland, cu vêntulŭ din sud-est. In câte-va momente brikul îșĭ pierdù pânḑele și sta aplecatŭ cu cabinele echipagiului pline de jumĕtate cu apă, ḑece butóie pline cu untură de pește carĭ se aflau pe punde, fură luate de apă, și brikulŭ scăpă ca vai de lume, mulțămită ómenilorŭ echipagiului carĭ trăgeau într'una la pompe și astfelŭ în urmă se se ducă la Grand-Blanc. La 3 Septemvrea, a treia tempestă; brikulŭ s'aplicà din nou și cabina căpitanului se umplu de apă. Cu tóte astea bravulŭ căpitanŭ Gigot, cum se potoli tempesta, regula ca se începă pescuitulŭ din nou, pe care-lŭ urmă până la 3 Octomvre apoi luà drumulŭ spre Bordeaux. N'ajunsese însĕ la capĕtulŭ suferințelorŭ, la 12 Octomvre venì o a patra tempestă. De astă dată însĕ tótă lumea credea că nu va mai scăpa. Brikulŭ era înclinatŭ într'o parte și se aștepta din momentŭ în momentŭ se se cufunde. Atuncĭ căpitanulŭ Gigot avù ideia d'a pune se se găurescă niște butóie cu untură de pește și se-i dea drumulŭ se curgă. Acéstă untură curgêndŭ încetișorŭ se strecurà pe dinapoia corăbiei și se întinse în jurulŭ ei. Efectulŭ fù instantaneu. Marea se liniștì pe tótă întinderea unde ajunsese acéstă untură și astfelŭ scăpà Brikulŭ d'o cufundare sigură. In urmă drumulŭ fù liniștitŭ până în insula Ré, unde „Mercur" poposi ca se i se facă reparațiele trebuinciose până la 6 Noemvre.

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Muresianu.**

---

ceva din câte bănuesce Rădița, cădea pe gândurĭ și se turbura.

— Tu Rădițo, — dise logofĕtulŭ într'unŭ târḑiu, — bagă de sémă ce grăescĭ, că de țĭ-oi pune mâna în códe, am se'țĭ plângŭ de milă. Nu vorbi de rĕu pe Maruța, pentru că ea este nevinovată. Ea este.... — vrù se mai adaugă, dér se oprì și nu mai dise nimicŭ, ci rĕmase cu privirea ațîntită pe o ferestruică ce da înaintea cârciumei. După ce privì câteva clipe prin ferestruică, scóse din busunarŭ tabacherea, aprinse o țigară și se uita la Rădița, și cum se uita la ea, începù se zimbéscă, căcĭ elŭ credea că a făcutŭ numai o glumă.

Rădița se apropià de Mateiŭ și cu drépta îi netezea pĕrulŭ.

— Ei logofete, — dise ea, — câte suntŭ în lume, și câte nu le crede omulŭ, până în cele din urmă, după ce a întratŭ cu capulŭ în gardŭ, i se limpeḑescŭ vederile și vede ce a făcutŭ! Așa ḑeu logofete! — continuà ea și'șĭ trase scaunulŭ și se puse mai aprópe de elŭ.

Mateiŭ, deși era cunoscutŭ vechiu cu ea, deși de multe orĭ îșĭ petrecuseră până acum împreună, căcĭ multe chefurĭ s'au mai făcutŭ la Rădița, totuși de astădată nu'i cădea bine acésta apropiere a Răditei, ba ce'i mai multŭ, se cam temea de ea.

Frumósa Rădița se proptì cu unŭ cotŭ pe masă și se uita așa cam peziș la Mateiŭ și da mereu din cap.

— Déc'ai ști logofete, — grăì ea, — déc'ai ști d-ta, cine este Maruța, ḑeu n'ai mai sta multŭ la cumpĕnă și te-ai cortorosi mai de grabă de ea! — Dér d-ta nu scii..., — încheià ea vorba și cu mâna stângă și cu capulŭ îi făcea semnŭ că adecă multe nefericirĭ are se vină pe capulŭ lui.

— Ce totŭ hodorogescĭ, Rădițo? Decă scii ceva, spune, nu umbla totŭ așa pe întunerecŭ. Spune verde ce'ai auḑitŭ, ce-ai vĕḑutŭ? Orĭ décă nu, cară-te de lângă mine! — grăì Mateiŭ și o împinse puținŭ cu mâna.

— Mĕ ducŭ, mĕ ducŭ Mateiŭ! (ântâia óră i-a ḑisŭ pe nume) — grăì Rădița și'șĭ astupà fața cu mânile, căcĭ îĭ dase lacrimile. — Mĕ ducŭ, — continà ea luându'șĭ mânile dela ochĭ, — mĕ ducŭ, căcĭ vĕdŭ că n'am făcutŭ bine ce-am făcutŭ.

— Stai Rădițo! — începù Mateiŭ — Stai la dracii, nu mĕ mai ferbe, stai când îțĭ ḑicŭ și spune'mĭ ce ai de spusŭ!

Rădița însă pornì spre ușă, ér Mateiŭ se sculà de pe scaunŭ, merse după ea, o apucà cu mânile de după gâtŭ și se uita la ea în față.

— Vino Rădițo, — grăì elŭ, — vino și nu te supĕra pe mine!

— Mĕ întorcŭ logofete, — vorbì Rădița cu lacrămile în ochĭ și amêndoi se întorseră îndĕrĕtŭ, se așeḑară lângă o masă, și drăcósa de cârciumăriță nemai putêndu-se stăpâni, se apropie de Mateiŭ și'lŭ sărutà.

Mateiŭ rîse.

— Logofete Mateiŭ, — grăì Rădița, — te făgăduescĭ că nu o se iai pe Maruța?

Mateiu dĕdù din umerĭ.

— Sciu eu? — ḑise elŭ... — Și'apoi adecă de ce se'țĭ făgăduescŭ? — întrebà Mateiŭ cu mirare.

— Bine, bine, — adause Rădița oftândŭ. — Nu îmĭ făgădui nimica; acuma vĕdŭ câtŭ de multŭ ai ținutŭ la mine! — Ascultă logofete, — începù ea ștergêndu-șĭ lacrimile. — Cocóna Eleftera are se mărite pe Maruța cu cârciumarulŭ Petrache, și d-ta umbli așa pe departe și nu'i spui verde că știi totŭ.

Mateiŭ rĕmase uimitŭ și roșéța îi aprinse obrazul.

— Da, da logofete.... și Maruța sare totŭ susŭ de bucuriă că are se se mărite. Nu'i vorbă, cârciumarulŭ nu'șĭ pré bate capulŭ după ea, căcĭ nu'i mai multŭ decâtŭ o slujnică, dér se interesézá cocóna Eleftera. — In sfîrșitŭ.... se le lăsămŭ de-o perte, la ce se-țĭ și spunŭ d-tale lucrurile acestea, carĭ te supĕră așa de multŭ. Le lăsămŭ în pace, grăì Rădița, dândŭ din capŭ, le lăsămŭ în pace până altădată. La ce se-țĭ mai spunŭ și altele câte le sciu, — ḑise ea după o pausă, — la ce când d-tale îțĭ face inimă rea. — La ce se-țĭ mai spunŭ, — continuà ea, — că de când a venitŭ la curte coconașulŭ Manoilŭ, cela frumușelŭ, domnișorulŭ celŭ cu călăritulŭ, nu mai are odichnă biata Maruța. Multŭ e prostă! — adause Rădița. — — Ea crede că décă o pișcă puținŭ, îndată o și ia de nevastă. — Ei..., vrù se continue, dér o întrerupse logofĕtulŭ cu o privire cruntă. (Va urma)

Cursulŭ la bursa de Viena
din 18 Noemvre st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5% . . .	98 60	Bonurĭ croato-slavone . .	104 25
Rentă de hârtiă 5% . .	98.60	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149.25	Imprumutulŭ cu premiu ung.	122 90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	95 —	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	123.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —	Renta de hârtiă austriacă	88 —
		Renta de arg. austr. . .	81.10
		Renta de aurŭ austr. . .	111 70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 25	Losurile din 1860 . . .	124 50
		Acţiunile băncei austro-ungare	888 —
		Act. băncei de creditŭ ung.	282.—
Bonurĭ rurale ungare . .	104 50	Act. băncei de creditŭ austr.	273 70
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 93
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 25	Napoleon-d'orĭ	9 95
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 25	Mărcĭ 100 imp. germ. . .	61.72
Bonurĭ rurale transilvane	104 40	Londra 10 Livres sterlinge	125 25

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 19 Noemvre st. n. 1887.

Bancnote romanescĭ	Cump.	8.64	Vĕnd.	8.66
Argint romănesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.89	»	9 95
Lire turcescĭ	»	11.22	»	11.25
Imperialĭ	»	10.22	»	10.25
Galbenĭ	»	5 89	»	5.92
Scrisurile fonc. »Albina« 6% .	»	101.—	»	102.
„ » „ 5% .	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	110.—	»	111.½
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ		

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ şi postelorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Pesta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 ore 20 de minute sera.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 ore 01 minută dimineţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ accelaratŭ Nr. 302: 5 ore 37 minute dimineţa.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 oră 55 minute după amedĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 ore 46 minute înainte de ameḑi.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 ore 52 minute sera.

2. Dela Bucurescĭ la Braşovŭ:

Trenulŭ accelaratŭ Nr. 301: 10 óre 12 minute sera.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 ore 32 minute după amedĭ.

A. Plecarea postelorŭ:

a) Dela Braşovŭ la *Rêşnovŭ-Zernescĭ-Branŭ*: 12 ore 30 min. după ameḑi
b) „ „ „ *Zizinŭ:* 4 ore după amedĭ.
c) „ „ in *Secuime* (S. Georgĭ): 1 oră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgăraşŭ:* 4 ore dimineţa.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre dimineţa.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rêşnovŭ Zernescĭ-Branŭ* la Braşovŭ: 10 ore înainte da amedi.
b) „ *Zizinŭ* la Braşovŭ: 9 ore a. m.
c) Din *Sêcuime* la Braşovŭ: 6 óre sera
d) „ *Făgăraşŭ* la Braşovŭ: 2 ore dimineţa.
e) „ *Săcele* la Braşovŭ: 6 ore 30 minute séra.

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.